

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“ Για την προστασία των καταναλωτών στις τραπεζικές δανειακές συμβάσεις, την αποζημιωτική συλλογική αγωγή και τις αρχές λειτουργίας των οργάνων για την επίλυση των καταναλωτικών διαφορών”

(Πρόταση Νόμου)

Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 2007

Διαδικασία

Στις 27.11.2006, ο **Γραμματέας της Κοινοβουλευτικής Ομάδος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Δημήτρης Ρέππας** απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), δυνάμει του άρθρου 82 παρ. 3 του Συντάγματος, Πρόταση Νόμου 38 βουλευτών του ΠΑ.ΣΟ.Κ. «Για την προστασία των καταναλωτών στις τραπεζικές δανειακές συμβάσεις, την αποζημιωτική συλλογική αγωγή και τις αρχές λειτουργίας των οργάνων για την επίλυση των καταναλωτικών διαφορών».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. **Νίκο Σκορίνη, Γιώργο Τσατήρη, Λευτέρη Αυγητίδη, Γιώργο Κουτσιμπογιώργο, Νίκο Λιόλιο και Νίκο Τσεμπερλίδη.**

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Ν. Λιόλιος**. Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας μετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι δικηγόροι κα **Αθηνά Μανίκα** και οι κ.κ. **Δημήτρης Πασσάς** και **Δημήτρης Σπυράκος**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. μετείχαν οι επιστημονικοί συνεργάτες **Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου** και **Δρ. Όλγα Αγγελοπού-**

λου, που είχε τον επιστημονικό συντονισμό της Ομάδας.

Σημειώνεται ότι λόγω του θέματος, μετά από σχετική πρόσκληση της Ο.Κ.Ε., έλαβαν μέρος σε μία συνεδρίαση της Επιτροπής Εργασίας και εξέφρασαν τις απόψεις τους, ως εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ελλάδος, οι κ.κ. **Παναγιώτης Κυριακόπουλος**, Διευθυντής της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος και **Παναγιώτης Αδαμόπουλος**, Διευθυντής της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε πέντε (5) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στις συνεδριάσεις της στις 23.1.2007 και στις 20.02.2007.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν οι κ.κ. **Γ. Τσατήρης** και **Ν. Τσεμπερλίδης**, αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **27ης Φεβρουαρίου 2007**, διατύπωσε την υπ' αριθ. **169** Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΝΟΜΟΥ

Η υπό γνωμοδότηση Πρόταση Νόμου περιλαμβάνει 12 άρθρα, που κατατάσσονται σε 2 κεφάλαια.

Το **ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ** αποτελείται από τα άρθρα 1 έως και 9.

Με το **άρθρο 1** καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής της πρότασης νόμου και διευκρινίζονται οι έννοιες που χρησιμοποιούνται στο πρώτο κεφάλαιο, όπως η έννοια των συμβάσεων καταναλωτικής πίστης και η έννοια του καταναλωτή.

Το **άρθρο 2** ρυθμίζει ζητήματα προσυμβατικής ενημέρωσης, τις σχετικές υποχρεώσεις και ευθύνες των πιστωτικών φορέων, καθώς και το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή από τη σύμβαση δανείου.

Με το **άρθρο 3** θεσπίζεται ανώτατο θεμιτό επιτόκιο δανείων, απαγορεύεται ο ανατοκισμός στις καταναλωτικές δανειακές συμβάσεις και ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την αναπροσαρμογή κυμαινόμενου επιτοκίου, τον υπολογισμό τόκων και την ευθύνη εγγυητών.

Το **άρθρο 4** ρυθμίζει τα δικαιώματα του καταναλωτή για πρόωρη εξόφληση και καταγγελία της σύμβασης δανείου.

Το **άρθρο 5** προβλέπει προϋποθέσεις για τη δυνατότητα των τραπεζών να καταγγείλουν τις συμβάσεις δανείου και προβλέπει το ακατάσχετο κύριας κατοικίας για απαιτήσεις καταναλωτικής πίστης που δεν υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ.

Με το **άρθρο 6** ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαφήμιση ή την προσφορά καταναλωτικών δανείων και το Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Επιτόκιο, το δικαίωμα του καταναλωτή να προβάλλει κατά του πιστωτή

τις ενστάσεις που έχει κατά του προμηθευτή, καθώς και με την ανάκτηση αγαθών των οποίων ο πιστωτής έχει παρακρατήσει την κυριότητα σε περίπτωση μη εξυπηρέτησης του δανείου.

Το **άρθρο 7** επεκτείνει την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 έως 6 και στις τρέχουσες συμβάσεις δανείων ή πιστωτικών καρτών.

Στο **άρθρο 8** τίθενται απαγορεύσεις που αφορούν στην είσπραξη οφειλών από εισπρακτικές εταιρίες.

Με το **άρθρο 9** διευρύνονται και εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) σε θέματα διαφάνειας των τραπεζικών συναλλαγών.

Το **ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ** αποτελείται από τα άρθρα 10 έως και 12.

Με τα άρθρα 10 και 11 γίνονται προσθήκες στο Ν. 2251/94 για την «Προστασία των καταναλωτών».

Το **άρθρο 10** ρυθμίζει θέματα σχετικά με τη συλλογική αγωγή για αποζημίωση των καταναλωτών από παράνομη συμπεριφορά προμηθευτών.

Το **άρθρο 11** περιλαμβάνει ρυθμίσεις αρχών για τη συγκρότηση και τη λειτουργία των οργάνων εξώδικης διαμεσολάβησης και επίλυσης διαφορών μεταξύ καταναλωτών και προμηθευτών.

Το **άρθρο 12** περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις, οι οποίες αφορούν στην επιβολή κυρώσεων στις περιπτώσεις παράβασης ορισμένων άρθρων του νόμου και στην έναρξη ισχύος των διατάξεών του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η καταναλωτική πίστη αποτελεί τμήμα του καταναλωτικού δικαίου, όπου η ρυθμιστική παρέμβαση στη λεγόμενη συμβατική ελευθερία δικαιολογείται τόσο από την ανισότητα της διαπραγματευτικής ισχύος του κάθε μέρους, όσο και από τα διακυβευόμενα για το ασθενέστερο μέρος αγαθά.

Την τελευταία δεκαετία, το δίκαιο της καταναλωτικής πίστης υπέστη σημαντικές μεταβολές που έτειναν προς τη μεγαλύτερη προστασία του πιστολήπτη. Οι αλλαγές αυτές επήλθαν από διάφορες πηγές: τη νομοθεσία (με τη θέσπιση του Ν. 2251/94 για την προστασία των καταναλωτών, τις παρεμβάσεις στο ζήτημα του ανατοκισμού και την κοινή Υπ. Απόφαση Φ1 983/1991 για την καταναλωτική πίστη), τη νομολογία (η οποία αξιοποίησε τις ανωτέρω νομοθετικές ρυθμίσεις, αλλά και τη ρήτρα του αστικού δικαίου για την κατάχρηση δικαιώματος κατά την εξέταση των διατάξεων των γενικών όρων των συναλλαγών), την ΤτΕ (π.χ. με την έκδοση της ΠΔΤΕ 2501/2002 για την ενημέρωση των δανειοληπτών από τις τράπεζες), αλλά και τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα (που αναπροσάρμοσαν τις προσεγγίσεις τους προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης προστασίας του πιστολήπτη). Σημαντικός παράγοντας που οδήγησε προς τις αλλαγές αυτές ήταν και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η παρέμβαση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών μέσα από τις καταναλωτικές ενώσεις που συνέβαλαν στην ανάδειξη των σχετικών προβλημάτων και την ένταξή τους στην ημερήσια διάταξη του δημοσίου διαλόγου.

Αν και το νομοθετικό πλαίσιο αυτό καθ' αυτό ενισχύει σημαντικά τα δικαιώματα των καταναλωτών και παρά τα θετικά βήματα που έχουν γίνει μέχρι σήμερα, εξακολου-

θούν να υπάρχουν προβλήματα. Παράλληλα, εμφανίζονται και νέες ανάγκες λόγω της εξέλιξης του εν λόγω τομέα, που πρέπει να αντιμετωπιστούν με τη λήψη περαιτέρω μέτρων και τη βελτίωση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας έχει διαπιστωθεί σημαντική επέκταση των τραπεζικών εργασιών στον τομέα της καταναλωτικής πίστης (προσωπικά, καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες) που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη σχετικά πρόσφατη απελευθέρωσή της από τους ποσοτικούς περιορισμούς που ίσχυαν στο παρελθόν ως προς το ανώτατο κατ' άτομο δανεισμό για κάλυψη προσωπικών ή καταναλωτικών αναγκών. Η επέκταση αυτή έχει οξύνει τον ανταγωνισμό και πολλαπλασιάζει τις διαφημιστικές προσφορές αλλά και τις μορφές των χρηματοπιστωτικών προϊόντων (π.χ. ανοικτές πιστώσεις, χρηματοδοτήσεις αυτοκινήτων μέσω καρτών κ.λπ.).

Επιπλέον, κατά την προώθηση τραπεζικών προϊόντων και τη διαφήμισή τους, ξεπερνιέται το μέτρο σε ορισμένες περιπτώσεις από την πλευρά των τραπεζών, ενώ κατά το στάδιο πριν τη σύναψη σύμβασης παρατηρούνται υστερήσεις κατά την πληροφόρηση των καταναλωτών, με συνέπεια να μην έχουν πλήρη γνώση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν. Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένου υπόψη, ότι οι όροι των δανειακών συμβάσεων καθορίζονται μονομερώς από τα πιστωτικά ιδρύματα, ο καταναλωτής καθίσταται περισσότερο ευάλωτος.

Παράλληλα, η υπερχρέωση αναδεικνύεται σε υπαρκτό και αυξανόμενο πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας. Η πίστωση αποτε-

λεί ένα σημαντικό αγαθό που διευρύνει τις αγοραστικές δυνατότητες του καταναλωτή. Μπορεί, όμως, να έχει καταστρεπτικές συνέπειες για τον πιστούχο και την οικογένειά του όταν αυτός αδυνατεί να ανταποκριθεί, έστω και πρόσκαιρα, στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Η χώρα μας, χωρίς πράγματι να ανήκει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν τον υψηλότερο δανεισμό, εμφανίζει αναλογικά τους περισσότερους υπερχρεωμένους καταναλωτές, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα έχουν δανειστεί δυσανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Με βάση τα δεδομένα αυτά, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι τα υπάρχοντα κοινωνικά ζητήματα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την πρόβλεψη περαιτέρω βελτιωτικών παρεμβάσεων και μέτρων. Η Πρόταση Νόμου κινείται προς την ορθή κατεύθυνση, καθώς θίγει τα επίκαιρα αυτά ζητήματα με στόχο την ενίσχυση της προστασίας του καταναλωτή. Θετική είναι και η κατεύθυνση των ειδικότερων στόχων που επιδιώκονται με την Πρόταση Νόμου, όπως η ενίσχυση της διαφάνειας στη χορήγηση δανείων, η βελτίωση των μέσων δικαστικής προστασίας και η θέσπιση αρχών λειτουργίας των οργάνων που προσφέρουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης στις καταναλωτικές διαφορές.

Ως προς τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις, με τις οποίες θα επιχειρηθεί η επίλυση των παραπάνω ζητημάτων, και για την συμβολή στο δημόσιο διάλογο που θα αναπτυχθεί γύρω από τη συγκεκριμένη Πρόταση Νόμου, αλλά και ευρύτερα γύρω από το ζήτημα με αφορμή σχεδιαζόμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες στο εθνικό και κοινοτικό επί-

πεδο, η Ο.Κ.Ε. εκφράζει τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις της στην κατ' άρθρον αξιολόγηση και επισημαίνει, γενικότερα, τα εξής:

1. Στο πλαίσιο της εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου, που ήδη περιλαμβάνει ρυθμιστικούς κανόνες για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης,¹ τα τελευταία χρόνια προωθείται η υιοθέτηση νέας Οδηγίας, για τις συμβάσεις πίστωσης σε καταναλωτές, η οποία προς το παρόν αποτελεί (Τροποποιημένη) Πρόταση Οδηγίας, για την υποβολή παρατηρήσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη², στο πλαίσιο των οποίων επιχειρείται εις βάθος διερεύνηση και εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Η προετοιμαζόμενη κοινοτική νομοθεσία δεν εμποδίζει, βέβαια, τον Έλληνα νομοθέτη να παρεμβαίνει ρυθμιστικά, επιδιώκοντας τη βελτίωση του εθνικού θεσμικού πλαισίου για την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων που προαναφέρθηκαν. Οι εξελίξεις, ωστόσο, στο κοινοτικό επίπεδο θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και από τον εθνικό νομοθέτη, πρώτον για να αποφευχθεί η ανατροπή των ρυθμίσεων που θα έχει στο μεταξύ υιοθετήσει η χώρα μας, και, δεύτερον, για να χρησιμεύσουν ως ερεθίσματα για την ανεύρεση κατάλληλων λύσεων.

2. Ένα ειδικότερο, αλλά ιδιαίτερα σημαντικό, θέμα που έχει καταστεί αντικείμενο δημόσιου διαλόγου τόσο σε εθνικό, όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, που ρυθμίζεται και από την Πρόταση Νόμου

1. Που έχουν ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο: Οδηγία 87/102 για την Καταναλωτική Πίστη που ενσωματώθηκε στην Ελληνική έννομη τάξη με την κοινή Υπουργική Απόφαση Φ1-983/1991 (ΦΕΚ Β 172/21.3.91), όπως ισχύει σήμερα, μετά την τροποποίησή της από την Υ.Α. Ζ1-178/2001.
2. Από 23.11.2005 Τροποποιημένη Πρόταση Οδηγίας, COM (2005) 483.

(άρθρο 2 παρ. 2 και 3), σχετίζεται με τη λεγόμενη αρχή του «υπεύθυνου δανεισμού». Η συζήτηση αυτή αφορά το εάν οι τράπεζες έχουν την υποχρέωση και την ευθύνη, και σε ποια έκταση, να αναζητούν και να διαπιστώνουν την ικανότητα του δανειολήπτη να αποπληρώσει το χρέος του ανάλογα με το είδος και το ποσό της πίστωσης που του παρέχουν. Ερωτάται, ειδικότερα, σε ποια στοιχεία θα βασίζεται ένας τέτοιος έλεγχος και ποιες ευθύνες υπάρχουν για τα δύο μέρη - δανειολήπτη και τράπεζα όταν ο πρώτος αδυνατεί να εξοφλήσει το δάνειό του.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αφενός, ότι τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν την υποχρέωση να ελέγχουν την ικανότητα των δανειοληπτών να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους από τα δάνεια που αναλαμβάνουν και, παράλληλα, να ενημερώνουν πλήρως τους ενδιαφερόμενους για τις συνέπειες που υπάρχουν στην περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής, ενισχύοντας τη διαφάνεια στην αγορά. Η υποχρέωση αυτή, εξάλλου, περιορίζει τις επισφάλειες που οι ίδιες οι τράπεζες αναλαμβάνουν, ενώ σχετικές κατ'ελάχιστον υποχρεώσεις έχει επιβάλλει και η ΤτΕ (ΠΔ/ΤΕ 2577/2006).

Από την άλλη πλευρά, και ο καταναλωτής οφείλει να είναι προσεκτικός στη λήψη της πίστωσης, να την αξιοποιεί παραγωγικά και να είναι αυτή ανάλογη του εισοδήματός του. Ενόψει των προβλημάτων που επισημάνθηκαν ανωτέρω, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί χρήσιμη την παροχή υπηρεσιών «ενημέρωσης/εκπαίδευσης» των καταναλωτών, με τη συμμετοχή και των καταναλωτικών οργανώσεων, ώστε να διευκολύνονται στην κατανόηση τε-

χνικών θεμάτων που σχετίζονται με τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η λήψη δανείων.

3. Οι παρεμβάσεις της Πολιτείας θα πρέπει να στοχεύουν στη λειτουργία του ανταγωνισμού προς όφελος του συνόλου των καταναλωτών. Ιδιαίτερη, ωστόσο, μέριμνα θα πρέπει να λαμβάνεται για τις αδύναμες κατηγορίες του πληθυσμού, που υπό το βάρος των πιεστικών τους αναγκών είναι ευάλωτες να αποδεχθούν να πληρώνουν την πίστωση σε υψηλά επίπεδα, δυσανάλογα των δυνατοτήτων τους. Στο πλαίσιο αυτό η Πρόταση Νόμου περιέχει ρυθμίσεις που κινούνται προς θετική κατεύθυνση, όπως π.χ. η καταγγελία των δανειακών συμβάσεων από την τράπεζα (άρθρο 5), επί της οποίας η Ο.Κ.Ε. διατυπώνει ειδικότερες παρατηρήσεις, ή το ακατάσχετο της κύριας κατοικίας του δανειολήπτη για οφειλές που δεν υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 ευρώ (άρθρο 5 παρ. 3).
4. Τέλος, πέραν των θεμάτων που θίγονται με την Πρόταση Νόμου, στην πράξη υφίσταται μία σειρά θεμάτων που προκαλούν προβλήματα στις συναλλαγές καταναλωτών και τραπεζών και που πρέπει να αντιμετωπιστούν με νομοθετικά ή άλλα μέτρα, όπως η έναρξη της τοκοφορίας, η έννοια της «βαρειάς αμέλειας» σε περίπτωση απώλειας της πιστωτικής κάρτας και αναφορικά με το χρόνο ειδοποίησης της τράπεζας που την εξέδωσε, και η υποχρέωση να ζητείται η επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας ή άλλου αποδεικτικού της ταυτότητας στοιχείου στις συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΚΑΤ'ΑΡΘΡΟΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Άρθρο 1 - Πεδίο εφαρμογής της Πρότασης Νόμου

Η Ο.Κ.Ε. τονίζει την ανάγκη να υπάρξει ενιαίος ορισμός της έννοιας του καταναλωτή σε όλα τα σχετικά με το θέμα νομοθετήματα και άσχετα με τις τυχόν επί μέρους ανά κλάδο ρυθμίσεις. Η μεταβολή της έννοιας του καταναλωτή από τον ένα νόμο στον άλλο και, ενίοτε, και μέσα στον ίδιο το νόμο, δε συμβάλλει στην ασφάλεια του δικαίου.

Εν όψει αυτών, προτείνεται να εξετασθεί η έννοια του καταναλωτή, λαμβανομένων υπ' όψιν και των τάσεων που σημειώνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να δοθεί ένας ενιαίος ορισμός, ο οποίος θα λαμβάνει υπ' όψιν την ανάγκη προστασίας του συμβαλλόμενου, κατά τη συναλλαγή, μέρους που είναι πιο αδύνατο από πλευράς διαπραγματευτικής δύναμης.

Άρθρο 2 - Προσυμβατική ενημέρωση των δανειοληπτών - Αρχή «υπεύθυνου δανεισμού» - Χρόνος για την υπαναχώρηση του καταναλωτή από τη σύμβαση δανείου

Παρ. 1

Η ελάχιστη ενημέρωση για τα χαρακτηριστικά του δανείου, την οποία προβλέπει το άρθρο 2 της Πρότασης Νόμου, εναρμονίζεται με τα προβλεπόμενα στην Πρόταση Οδηγίας και επιτρέπει στον καταναλωτή να συγκρίνει τη συγκεκριμένη προσφορά με άλλες, καθώς και να συνειδητοποιήσει περισσότερο τις επιπτώσεις που θα έχουν στη διαβίωσή του οι υποχρεώσεις που δημιουργεί με τη σύμβαση δανείου. Ενόψει της σημασίας της προσυμβατικής ενημέρωσης για τη διαφάνεια κάθε συναλλαγής, οι ρυθ-

μίσεις του άρθρου 2 παρ. 1 κρίνονται θετικά.

Προτείνεται να προστεθούν και εναλλακτικοί τρόποι για την έγγραφη επικοινωνία, αντίστοιχα προς την Τροποποιημένη Πρόταση Οδηγίας, δηλ. fax και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Στο άρθρο 2 θα πρέπει να προβλέπεται ακόμα ότι ο καταναλωτής δεν υφίσταται οικονομική επιβάρυνση για την προσυμβατική ενημέρωση και την υπαναχώρηση από τη σύμβαση δανείου, ενώ θα πρέπει να αντιμετωπιστεί και το ζήτημα της έκδοσης πιστωτικών καρτών χωρίς την έγγραφη αίτηση του καταναλωτή.

Παρ. 2, 3, 4

Η Πρόταση Νόμου εισάγει την αρχή του υπεύθυνου δανεισμού (υποχρέωση της τράπεζας να αναζητά το είδος και το ποσό της πίστωσης που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες του καταναλωτή), η οποία επιπλέον μπορεί να θεμελιώσει αξίωση αποζημίωσης του καταναλωτή (παρ. 2 και 3 του άρ. 2). Πρόκειται για αυτούσια μεταφορά από την Πρόταση Οδηγίας, η οποία όμως στη συνέχεια αναδιαμορφώθηκε πλήρως και λαμβάνει τη μορφή της παροχής πρόσθετων διευκρινίσεων και επεξηγήσεων στον καταναλωτή, προκειμένου αυτός να διευκολυνθεί να αξιολογήσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του δανείου, παραμένοντας ο ίδιος υπεύθυνος για την τελική του απόφαση.

Για το θέμα αυτό ισχύουν οι παρατηρήσεις της γενικής αξιολόγησης. Παράλληλα, επισημαίνονται και τα εξής:

- Προτείνεται η επέκταση της υποχρέωσης αυτής των τραπεζών και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες συνάπτεται σύμβαση για εξασφάλιση ή για αύξηση του συνολικού ποσού δανεισμού ή του ποσού για το οποίο παρέχεται εγγύηση.
- Η υποχρέωση των τραπεζών για αποζημίωση θα πρέπει να αναδιατυπωθεί κατά τρόπο που θα αποτρέπει τη δυνατότητα καταστρατήγησης της διάταξης από πλευράς τυχόν κακόπιστων δανειοληπτών.

Παρ. 6

Η προθεσμία των 14 ημερών από τη σύναψη της σύμβασης για την υπαναχώρηση του καταναλωτή προβλέπεται ήδη για τις χρηματοπιστωτικές συμβάσεις από απόσταση (άρθρο 4^ο Ν. 2251/94), για την προστασία των καταναλωτών που συνήψαν σύμβαση εκτός του τραπεζικού καταστήματος. Η πρόβλεψη ενός αντίστοιχου δικαιώματος υπαναχώρησης από τη σύναψη της σύμβασης συμβάλλει στην καλύτερη εκτίμηση των υποχρεώσεων αυτών, καθώς εισάγει μία προθεσμία διάσκεψης και αναλογισμού για τις συνέπειες της πίστωσης και μετά από τη σύναψη του δανείου.

Άρθρο 3 - Ανώτατα θεμιτά όρια επιτοκίων

Παρ. 1, 2, 3

Με την παρ. 1 του άρθρου 3 θεσπίζεται ανώτατο θεμιτό επιτόκιο στην καταναλωτική πίστη, το οποίο προσδιορίζεται με προσαύξηση του εκάστοτε ισχύοντος δικαιπρακτικού επιτοκίου κατά τέσσερις εκατοστιαίες μονάδες για τις πιστώσεις που χορηγούνται μέσω πιστωτικών καρτών και κατά μία στα καταναλωτικά δάνεια. Με την παρ. 2 καταργείται ο ανατοκισμός στις κα-

ταναλωτικές δανειακές συμβάσεις. Με την παρ. 3 ορίζεται ότι το κυμαινόμενο επιτόκιο για τα καταναλωτικά και τα στεγαστικά δάνεια, καθώς και τις πιστώσεις μέσω πιστωτικών δελτίων, αναπροσαρμόζεται με βάση το παρεμβατικό επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.). Με την παρ. 4 εδραιώνεται ο υπολογισμός των τόκων στα πάσης φύσεως δάνεια με βάση το έτος 365 ημερών, ενώ με την παρ. 5 προβλέπεται η ακυρότητα της παραίτησης του εγγυητή από ενστάσεις που του χορηγεί ο Αστικός Κώδικας.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το ύψος του επιτοκίου στις τραπεζικές συναλλαγές, αφενός, δεν μπορεί να καθορίζεται διοικητικά -με πράξη της Πολιτείας-, αφετέρου, ως όριο στον προσδιορισμό του θα πρέπει να τίθεται η απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος, όπως δέχεται και η νομική θεωρία.

Πέραν αυτών, η Ο.Κ.Ε. αντιμετωπίζει θετικά την ιδέα θέσπισης ανωτάτου ορίου επιτοκίων υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δε θα συνδέεται με επιτόκια σε εξωτραπεζικές συναλλαγές (οι οποίες έχουν τις ιδιαιτερότητές τους σε σχέση με τον τραπεζικό δανεισμό), αλλά θα σχετίζεται με το μέσο επιτόκιο της αγοράς, κατά το πρότυπο χωρών όπως η Γαλλία και η Γερμανία. Ο μηχανισμός που έχει υιοθετηθεί στις χώρες αυτές συνίσταται στη θέσπιση ανωτάτου τοκογλυφικού ορίου που υπερβαίνει το ελεύθερα διαμορφούμενο μέσο, κατά κατηγορία δανείου, επιτόκιο της αγοράς.

Διαφοροποίηση απόψεων σημειώθηκε ως προς τη σύνδεση του κυμαινόμενου επιτοκίου με το παρεμβατικό επιτόκιο της Ε.Κ.Τ.

Α΄ άποψη: Εύλογη είναι η ρύθμιση που προβλέπεται στην τρίτη παράγραφο, σύμφωνα με την οποία το κυμαινόμενο επιτόκιο παρακολουθεί στη διακύμανσή του τις

ισόποσες μεταβολές ενός αντικειμενικού επιτοκίου αναφοράς που αντικατοπτρίζει το κόστος του χρήματος (διατραπεζικού, της Ε.Κ.Τ.). Κατά τον τρόπο αυτό η τράπεζα καλύπτει την επιβάρυνσή της από την αύξηση του κόστους του χρήματος και, άρα, διατηρεί το κέρδος που είχε συμφωνηθεί κατά τη σύναψη της σύμβασης, αλλά εμποδίζεται να το αυξήσει καταλύοντας τη συμβατική ισορροπία και σε βάρος του δανειολήπτη.

Β' Άποψη: Αρνητικά αξιολογείται η πρόβλεψη της παρ. 3 για την αναπροσαρμογή του κυμαινόμενου επιτοκίου στα καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια με βάση το παρεμβατικό επιτόκιο της Ε.Κ.Τ. Ο περιορισμός αυτός, σε συνδυασμό με τυχόν διοικητικό καθορισμό του επιτοκίου, ουσιαστικά αποκλείει τον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών.

Παρ. 4

Η ρύθμιση της τέταρτης παραγράφου, για την εφαρμογή του έτους 365 ημερών στον υπολογισμό των τόκων, ισχύει ήδη σε εφαρμογή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Ζ1-178 (ΦΕΚ Β' 255/9.3.2001) για την καταναλωτική πίστη, με την οποία ενσωματώθηκε η κοινοτική οδηγία 98/7/ΕΚ. Η ρύθμιση της Πρότασης Νόμου καθιερώνει τη διαφάνεια στον υπολογισμό των τόκων και εξασφαλίζει την αντιστοιχία της επιβάρυνσης των τόκων με το επιτόκιο που πληροφορείται ο καταναλωτής, εφόσον καλύπτει συμβάσεις καταναλωτικής πίστης που δεν εμπíπτουν στις παραπάνω ισχύουσες διατάξεις.

Παρ. 5

Η τελευταία παράγραφος προβλέπει ότι είναι άκυρη η παραίτηση του εγγυητή στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων από τις ενστάσεις των άρθρων 862, 863 και 864 Α.Κ. Πρόκειται για θετική ρύθμιση, αν

και η ακυρότητα της παραίτησης του εγγυητή από το άρθρο 862 Α.Κ. στις τραπεζικές συμβάσεις που δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης προκύπτει ήδη από το άρθρο 332 εδάφιο 2 Αστικού Κώδικα, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση που επέφερε το άρθρο 2 παρ. 1 Ν. 3043/2002.

Άρθρο 4 - Δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης

Με το άρθρο 4 παρ. 1 προβλέπεται, πρώτον, το απεριόριστο δικαίωμα καταγγελίας των δανειακών συμβάσεων με κυμαινόμενο επιτόκιο χωρίς ποινή προεξόφλησης.

Προβλέπεται, επιπλέον (παρ. 2), η μη επιβολή ποινής προεξόφλησης και σε πολλές περιπτώσεις δανείων, καταναλωτικών και στεγαστικών (αν δεν έχουν εξασφαλιστεί με υποθήκη ή προσημείωση, αν αφορά πρώτη κατοικία ή αν έχουν παρέλθει 8 έτη από την πλήρη ανάληψη του δανείου) με σταθερό επιτόκιο. Στα λοιπά δάνεια με σταθερό επιτόκιο, δεν επιβάλλεται ποινή ή επιβάρυνση, εκτός αν προκύπτει ζημία από την επανατοποθέτηση του κεφαλαίου, οπότε η τράπεζα δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση που δεν υπερβαίνει, πάντως, τους τόκους 3 μηνών (παρ. 3) «εφ' όσον η επανατοποθέτηση του κεφαλαίου γίνεται με δυσμενέστερους όρους».

Παρ. 1

Η ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 4 για το δικαίωμα καταγγελίας της δανειακής σύμβασης, στην οποία έχει συμφωνηθεί κυμαινόμενο επιτόκιο, χωρίς να επιβάλλεται ποινή προεξόφλησης στον καταγγέλοντα δανειολήπτη, αποτελεί λύση σύμφωνη με την νομολογία και κρίνεται θετικά.

Παρ. 2 και 3

Στην περίπτωση των δανειακών συμβάσεων με σταθερό επιτόκιο τόσο η νομολο-

γία, όσο και η θεωρία, αναγνωρίζουν το δικαίωμα αποζημίωσης των τραπεζών, καθώς η πρόωρη εξόφληση συνεπάγεται κόστος γι' αυτές, το οποίο συνίσταται στο κόστος επανατοποθέτησης του προεξοφλούμενου κεφαλαίου. Αντίστοιχες ρυθμίσεις περιέχει και το ισχύον άρ. 10§2 της Κ.Υ.Α. Φ1-983/1991, με την οποία προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της προεξόφλησης.

Για την εξισορρόπηση των δύο αναγκών, δηλαδή τόσο της ανάγκης για την αναγνώριση γενικού δικαιώματος του καταναλωτή για πρόωρη εξόφληση, όσο και της ανάγκης για την κάλυψη της ζημίας της τράπεζας, όταν προκύπτει κόστος από την επανατοποθέτηση του κεφαλαίου που προεξοφλείται, προτείνεται να προβλέπεται το δικαίωμα της τράπεζας σε αποζημίωση στην περίπτωση κατά την οποία, τα τρέχοντα κατά το χρόνο της προεξόφλησης επιτόκια είναι χαμηλότερα από το επιτόκιο που συμφωνήθηκε με τη δανειακή σύμβαση για την ίδια κατηγορία δανείων.

Σε ό,τι αφορά περαιτέρω την πρόβλεψη ανώτατου ορίου στην αποζημίωση που δικαιούται η τράπεζα στις περιπτώσεις προεξόφλησης δανείων με σταθερό επιτόκιο (παρ. 3 εδ. β'), κρίνεται ότι μπορεί να διατυπωθεί πρόταση που θα στοχεύει παράλληλα τόσο στον περιορισμό της υψηλής επιβάρυνσης που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να προκύψει για τον καταναλωτή, όσο και στο κόστος που προκύπτει για την τράπεζα. Έτσι, θα μπορούσε να προβλεφθεί, ότι εφόσον η προεξόφληση του δανείου γίνεται στο πρώτο ήμισυ της διάρκειας της δανειακής σύμβασης, δε θα προβλέπεται ανώτατο όριο αποζημίωσης της τράπεζας, ενώ εάν η προεξόφληση γίνεται κατά το δεύτερο ήμισυ της διάρκειας της σύμβασης θα ισχύει ορισμένο ανώτατο όριο.

Α' άποψη: Η ποινή προεξόφλησης δεν θα πρέπει να προβλέπεται για τις δανειακές

συμβάσεις με σταθερό επιτόκιο της παρ. 2 του άρθρου 4. Επίσης, θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η μεταφορά δανείων δεν αποτελεί πρόωρη εξόφληση.

Β' άποψη: Τα ανωτέρω θα πρέπει να ισχύουν ενιαία για τις δανειακές συμβάσεις με σταθερό επιτόκιο και χωρίς τις διακρίσεις που εισάγει η παρ. 2 του άρθρου 4.

Άρθρο 5 - Καταγγελία δανείου από την τράπεζα

Παρ. 1 και 2

Η αναφορά στην παρ. 1 σε δάνεια «... της προηγούμενης παραγράφου.....» δημιουργεί ερμηνευτικές δυσχέρειες ως προς τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της διάταξης αυτής και χρήζει εξειδίκευσης.

Η προϋπόθεση που θέτει το άρθ. 5 για την καταγγελία της σύμβασης δανείου από την τράπεζα, δηλαδή υπερημερία του καταναλωτή να καταβάλει τουλάχιστον 4 μηνιαίες δόσεις για καταναλωτικά δάνεια (παρ. 1) ή τουλάχιστον 8 για τα δάνεια αγοράς, επισκευής ή κατασκευής πρώτης κατοικίας (παρ. 2), αποσκοπεί στην προστασία του καταναλωτή από τις συνέπειες της καταγγελίας, δηλαδή από την υποχρέωση επιστροφής του μη αποπληρωθέντος δανείου που του χορηγήθηκε, οι οποίες είναι ιδιαίτερα επαχθείς, ιδίως όταν το κεφάλαιο του δανείου έχει ήδη χρησιμοποιηθεί για την αγορά ακινήτου ή άλλου αγαθού.

Εν όψει τούτων, η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά τη θέσπιση ορισμένου ορίου στη δυνατότητα καταγγελίας των συμβάσεων καταναλωτικής πίστης. Θα πρέπει, όμως, να τεθούν ορισμένες εύλογες εξαιρέσεις, όπως όταν η μη αποπληρωμή των δόσεων γίνεται από την πρώτη κιόλας συμφωνηθείσα δόση ή όταν μεσολαβούν γεγονότα που αντικειμενικά καθιστούν επισφαλή την είσπραξη των

μελλοντικών δόσεων (π.χ. επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης από τρίτο ή κατάθεση αίτησης για πτώχευση του δανειολήπτη σε περίπτωση που ο τελευταίος είναι έμπορος).

Ως προς το συγκεκριμένο όριο, προτείνεται να τεθούν οι τρεις μήνες. Το όριο αυτό συνάδει και με τις διατάξεις για την κεφαλαιακή επάρκεια και τις επισφαλείς απαιτήσεις, καθώς και για τη λογιστικοποίηση των τόκων.³

Παρ. 4

Η προτεινόμενη ρύθμιση συνιστά βελτίωση σε σχέση με τις ισχύουσες διατάξεις της ΠΔΤΕ 2501/2002, που υποχρεώνει τα πιστωτικά ιδρύματα να παρέχουν αιτηθείσες πληροφορίες «εντός ευλόγου διαστήματος» και πάντως το αργότερο εντός 90 ημερών από την υποβολή του αιτήματος. Ωστόσο, και για να εξασφαλιζεται στην πράξη η παροχή αναλυτικής εκκαθάρισης της πίστωσης με ακρίβεια και ορθότητα, δεδομένου ότι συγκεκριμένες περιπτώσεις ενδέχεται να εμφανίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατά τον προσδιορισμό των οφειλών, αντί της προθεσμίας των 2 εργάσιμων ημερών, προτείνεται προθεσμία 10 εργάσιμων ημερών.

Για την περίπτωση μη υποβολής αιτήματος από τον υπερήμερο δανειολήπτη θα πρέπει να διατηρηθεί η ρύθμιση της ΠΔΤΕ 2501/2002 για παροχή αναλυτικής ενημέρωσης για το ύψος των οφειλών εντός 30 ημερών ανεξαρτήτως αιτήματος.

Παρ. 3

Σχετικά με τη ρύθμιση του ακατάσχε-

του της κύριας κατοικίας του δανειολήπτη για απαιτήσεις από συμβάσεις καταναλωτικής πίστης που δεν υπερβαίνουν το ποσό των 5.000 € ισχύουν οι παρατηρήσεις της γενικής αξιολόγησης. Η διάταξη κρίνεται θετικά από κοινωνικοπολιτική άποψη, καθώς διαφυλάσσει τους ελάχιστους όρους διαβίωσης και προσφέρει μία δυνατότητα υπέρβασης των δυσχερειών, επανάκαμψης και επαναδραστηριοποίησης του δανειολήπτη σε όφελος εν γένει της τραπεζικής αγοράς.

Άρθρο 6 - Υποχρέωση αναφοράς ΣΕΠΕ στις διαφημίσεις - Προβολή κατά της τράπεζας των ενστάσεων που ο καταναλωτής έχει κατά του προμηθευτή - ανάκτηση αγαθού του οποίου η κυριότητα είχε παρακρατηθεί

Παρ. 1 και 2

Οι δύο πρώτες παράγραφοι προβλέπουν την υποχρέωση αναφοράς του ΣΕΠΕ σε κάθε διαφήμιση ή προσφορά καταναλωτικού δανείου (παρ. 1), καθώς και τον επανυπολογισμό του, σε περίπτωση ανακοίνωσης εσφαλμένου ποσοστού στον καταναλωτή (παρ. 2). Οι διατάξεις αυτές έχουν σκοπό να καταστήσουν αποτελεσματικότερη τη διαφάνεια των προσφερόμενων καταναλωτικών πιστώσεων και κρίνονται θετικά. Θα μπορούσαν περαιτέρω να εμπλουτιστούν με την υποχρέωση χρησιμοποίησης ενιαίου παραδείγματος υπολογισμού ΣΕΠΕ για τις πιστωτικές κάρτες που θα απαρτίζεται από τα ίδια, για όλες τις τράπεζες, υποθετικά αριθμητικά στοιχεία, έτσι ώστε να διευκολύνεται στην πράξη ο ελεύθερος ανταγωνισμός και η σύγκριση των προσφορών από τους καταναλωτές.

3. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν, ότι μία απαίτηση μετά τη συμπλήρωση 90 ημερών υπερημερίας χαρακτηρίζεται ως «επισφαλής», με συνέπεια την υποχρέωση του πιστωτικού ιδρύματος να σχηματίσει πρόσθετες προβλέψεις αναφορικά με την αξιολόγηση της κεφαλαιακής του επάρκειας. Επιπλέον, βάσει του άρ. 27§1 του Ν. 2076/1992, μετά την πάροδο 6 μηνών, κατά τους οποίους οι τόκοι παραμένουν ανεισπρακτοί, παύει η λογιστικοποίηση των τόκων και επιτρέπεται πλέον μόνο εξωλογιστικός προσδιορισμός των τόκων.

Παρ. 3

Α΄ άποψη: Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η διάταξη της παρ. 3 που προβλέπει τη δυνατότητα του καταναλωτή να προβάλει τις ενστάσεις που έχει από την αγορά του αγαθού ή της υπηρεσίας και κατά της τράπεζας, όταν για τη χορήγηση της πίστωσης έχει διαμεσολαβήσει ο προμηθευτής. Οι σχετικοί όροι στις τραπεζικές συμβάσεις αποκλείουν αυτή τη δυνατότητα του καταναλωτή, περιορίζοντας τα δικαιώματα που έχει ο καταναλωτής με βάση τον Αστικό Κώδικα.

Στις περιπτώσεις που ο πιστωτικός φορέας συνεργάζεται τόσο στενά με τον προμηθευτή, ώστε να επιτρέπει στον τελευταίο να διαμεσολαβεί στη χορήγηση πιστώσεων, έχει με αυτόν μία σχέση επιρροής και εμπιστοσύνης, στο πλαίσιο της οποίας δε μπορεί να αδιαφορεί για την παραβίαση των συμβατικών υποχρεώσεων του προμηθευτή απέναντι στον καταναλωτή.

Β΄ άποψη: Η ρύθμιση της παρ. 3 επιτρέπει γενικά την προβολή των πάσης φύσεως ενστάσεων του καταναλωτή κατά του προμηθευτή και εναντίον του πιστωτή στην περίπτωση των συνδεδεμένων συναλλαγών. Είναι, όμως, ανεπιεικές να υφίσταται δυσμενείς συνέπειες ο πιστωτικός φορέας από τις κάθε είδους ενστάσεις του καταναλωτή έναντι του προμηθευτή, οι οποίες μπορεί να είναι άγνωστες ή και απρόβλεπτες για τον πιστωτή.

Σημειωτέον ότι η διάταξη είναι διατυπωμένη γενικά και αόριστα και αναμένεται να προκαλέσει δυσκολίες στην πράξη, αφού δεν ορίζει ρητά ότι οι προβαλλόμενες έναντι του πιστωτή, ενστάσεις είναι αυτές από τη σύμβαση πώλησης.

Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην Τροποποιημένη Πρόταση Οδηγίας δεν έχει συμπεριληφθεί ανάλογη γενική διάτα-

ξη για τη δυνατότητα προβολής ενστάσεων, αλλά προβλέπεται μόνο η δυνατότητα του καταναλωτή να υπαναχωρήσει από την πιστωτική σύμβαση σε περίπτωση άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης από τη σύμβαση παροχής αγαθών ή υπηρεσιών (άρ. 14). Ζήτημα προκύπτει και για την περίπτωση αγοράς αγαθών μέσω π.χ. πιστωτικών καρτών, η οποία πραγματοποιείται εκτός της ελληνικής επικράτειας.

Παρ. 5

Με την παρ. 5 προβλέπεται, ότι αν ο πιστωτής ανακτήσει αγαθό του οποίου είχε παρακρατήσει την κυριότητα, λόγω της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του καταναλωτή, από την οφειλή του τελευταίου θα πρέπει να αφαιρείται το όφελος του πιστωτή από την ανάκτηση του αγαθού.

Η διάταξη κρίνεται θετικά, καθώς συμβάλλει στη διαφάνεια, ενώ το συμφέρον του πιστωτικού φορέα για ικανοποίηση των απαιτήσεών του με την πώληση του πράγματος δεν αντιστρατεύεται, τουναντίον μάλιστα, το συμφέρον του καταναλωτή για την καλύτερη δυνατή επίτευξη τιμήματος στην πώληση του αγαθού. Για την εξασφάλιση της εφαρμογής της διάταξης στην πράξη θα πρέπει ακόμα να προβλέπεται, με ποιο τρόπο θα ακολουθήσει η εκποίηση του πράγματος αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία του ενός μηνός και η αρχική πρόταση αγοράς δεν ισχύει πια.

Άρθρο 7 - Ισχύς των ρυθμίσεων και στις υφιστάμενες συμβάσεις

Με τη διάταξη του άρθρου αυτού ορίζεται ότι οι ρυθμίσεις του καταλαμβάνουν και τις υφιστάμενες, κατά την έναρξη ισχύος της Πρότασης Νόμου, πιστωτικές συμβάσεις ως προς την εφεξής λειτουργία τους. Η ρύθμιση στοχεύει στη διεύρυνση των προστατευόμενων συμβάσεων καταναλωτικής πίστης, θα πρέπει ωστόσο να διασφαλιστεί

η ομαλή μετάβαση στο νέο θεσμικό πλαίσιο με την πρόβλεψη ενδεχομένως ορισμένου χρόνου προσαρμογής των υφιστάμενων συμβάσεων.

Άρθρο 8 - Απαγορευόμενες ενέργειες από τα πρόσωπα που ενεργούν είσπραξη οφειλών

Το άρθρο αυτό αποτελεί αυτούσια μεταφορά αντίστοιχου άρθρου της αρχικής Πρότασης Οδηγίας για την καταναλωτική πίστη, το οποίο όμως απαλείφθηκε από την Τροποποιημένη Πρόταση Οδηγίας.

Τα τελευταία χρόνια, όλο και περισσότερο, οι τράπεζες χρησιμοποιούν εισπρακτικές εταιρείες για την είσπραξη προβληματικών απαιτήσεων. Οι εταιρείες αυτές συχνά χρησιμοποιούν εισπρακτικά μέσα και κινούν τις διαδικασίες εκτέλεσης με έναν απρόσωπο τρόπο που δυσχερώς προσφέρει συμβιβαστικές διεξόδους. Σε ορισμένες περιπτώσεις καταφεύγουν δε σε ιδιαίτερος πιεστικά και μη παραδεκτά μέτρα, αποβλέποντας στον εξαναγκασμό πληρωμής.

Είναι γι' αυτό επιτακτική, πράγματι, η ανάγκη να τεθούν κανόνες τους οποίους οφείλουν να σέβονται κατά την άσκηση του έργου τους οι εισπρακτικές εταιρείες. Οι διατάξεις του άρθρου 8 έχουν υιοθετήσει ορισμένους ελάχιστους κανόνες για την προστασία των καταναλωτών από αθέμιτες πρακτικές των εισπρακτικών εταιρειών, που διατυπώθηκαν στην Πρόταση Οδηγίας για την καταναλωτική πίστη.

Χρήσιμη θα ήταν η εξειδίκευση της διατύπωσης του άρθρου αυτού και, κατά το δυνατόν, των αόριστων νομικών εννοιών που περιέχει, όπως λ.χ. «φυσική ή ηθική παρενόχληση», προκειμένου να αποτραπούν ερμηνευτικά προβλήματα και να διευκολυνθεί η εφαρμογή των διατάξεων στην πράξη.

Άρθρο 9 - Αρμοδιότητα ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος

Η αρμοδιότητα ελέγχου της ΤτΕ στον τομέα της διαφάνειας των συναλλαγών στον τομέα των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών προβλέπεται ήδη στο άρ. 55Α του καταστατικού της.

Με τις διατάξεις του άρθρου 9 διευρύνονται οι αρμοδιότητες της ΤτΕ. Από πλευράς νομοτεχνικής παρατηρείται ότι, εφόσον ήθελε κριθεί αναγκαία η συμπλήρωση των εποπτικών αρμοδιοτήτων της ΤτΕ, θα ήταν ορθότερο να συντελεστεί με τροποποίηση/ συμπλήρωση του νόμου για την άσκηση των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων ή/και σχετική συμπλήρωση του καταστατικού της ΤτΕ.

Οι παράλληλες αρμοδιότητες της ΤτΕ για την προστασία των συναλασσόμενων με τα πιστωτικά ιδρύματα και του Υπουργού Ανάπτυξης για την προστασία του καταναλωτή (άρθρο 12), συμβάλλουν στην προστασία των δανειοληπτών, αναφορικά ωστόσο με τις κυρώσεις θα πρέπει να υπάρχει σαφήνεια αρμοδιοτήτων για να αποφευχθεί αναποτελεσματικότητα και ανασφάλεια δικαίου.

Α' άποψη: Με τις διατάξεις του άρθρου 9 εξειδικεύονται με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο οι αρμοδιότητες της ΤτΕ στην εποπτεία της στη διαφάνεια των όρων και των διαδικασιών των συναλλαγών των υποκειμένων στην εποπτεία προσώπων.

Επισημαίνεται ότι ως εναλλακτική στην ανάθεση του έργου της προστασίας των συναλασσομένων με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΤτΕ, θα μπορούσε να συζητηθεί η σύγχρονη κατεύθυνση ενοποίησης του έργου της εποπτείας της παροχής των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (τραπεζικές, ασφαλιστικές, υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς) σε έναν θεσμό, που οργανώνεται

με βασική παράμετρο την προστασία των καταναλωτών και εν γένει των ληπτών των υπηρεσιών του. Μία τέτοια εναλλακτική θα μπορούσε να ενισχύσει το έργο της προστασίας των συναλλασσομένων, δίδοντάς του προτεραιότητα προς το έργο της εποπτείας με στόχο τη φερεγγυότητα και αποτελεσματικότητα του τραπεζικού συστήματος, καθώς και να εξασφαλίσει ισχυρή νομιμοποίηση σε θέματα σχέσεων τραπεζών και συναλλασσομένων. Εξάλλου και στις λοιπές χώρες της Ευρωζώνης οι αντίστοιχες εθνικές τράπεζες δεν έχουν τέτοιες αρμοδιότητες.

Σε κάθε περίπτωση, οι επιλογές του άρθρου 9 είναι θετικές. Περαιτέρω, η προστασία που παρέχεται στους συναλλασσόμενους με άλλες διατάξεις νόμου αποτελεί αφετηρία και βάση για την ανάπτυξη της εποπτείας της ΤτΕ, τόσο στην άσκηση των κανονιστικών αρμοδιοτήτων, όσο και στην εφαρμογή τους. Τούτο προκύπτει ειδικότερα από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 και την παράγραφο 4. Προβλέπεται, περαιτέρω, με την «Ίδρυση του Συμβουλίου Διαφάνειας Τραπεζικών Συναλλαγών» η δυνατότητα ισότιμης συμβουλευτικής και γνωμοδοτικής επιρροής των ενδιαφερομένων μερών στην κανονιστική διαδικασία. Τέλος, η ΤτΕ υποβάλλει στην Βουλή και το Υπουργικό Συμβούλιο αντίστοιχες εκθέσεις και για το έργο της στο τομέα της διαφάνειας στις τραπεζικές συναλλαγές.

Β' άποψη: Η ρύθμιση για την ανάθεση εκτεταμένων αρμοδιοτήτων στην ΤτΕ, αναφορικά με τις διαφημίσεις χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών, θα πρέπει να επανεξεταστεί εν όψει της μεταφοράς στο ελληνικό δίκαιο με το σχέδιο νόμου για την προστασία του καταναλωτή (προς τροποποίηση του Ν. 2251/1994) της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, η οποία ρυθμίζει συνολικά την προστασία των καταναλωτών από τις διαφημίσεις.

Επιπλέον, τυχόν εφαρμογή της αρμοδιότητας της ΤτΕ για επικύρωση τυποποιημένων συμβάσεων για χρηματοπιστωτικά προϊόντα (παρ. 1 iii), λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας και της συχνότητας εμφάνισης νέων προϊόντων, θα εγείρει ζητήματα ανταγωνισμού και είναι πιθανό να οδηγήσει σε διατύπωση πολύ γενικών όρων και παράλληλα σε διατύπωση ειδικότερων όρων από τις τράπεζες για την εξειδίκευση των προϊόντων, γεγονός που θα διευρύνει τις ανάγκες ελέγχου για την διόρθωση καταστρατηγήσεων και θα προκαλέσει καθυστερήσεις στις τραπεζικές συναλλαγές.

Εύλογα ερωτηματικά δημιουργούνται, τέλος, αναφορικά με το ρόλο και τις αρμοδιότητες του «Συμβουλίου Διαφάνειας Τραπεζικών Συναλλαγών» της παρ. 5. Το Συμβούλιο αυτό έχει γνωμοδοτικές αρμοδιότητες επί της έκδοσης ΠΔΤΕ, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζεται η φύση ή η δεσμευτικότητα της γνωμοδοτικής αυτής αρμοδιότητας.

Άρθρο 10 - Συλλογική αγωγή

Το άρθρο 10 προβλέπει τη δυνατότητα των ενώσεων καταναλωτών να ζητούν την αναγνώριση της υποχρέωσης ικανοποίησης των χρηματικών απαιτήσεων που έχουν οι καταναλωτές, εξαιτίας παράνομης συμπεριφοράς του προμηθευτή.

Η ένωση καταναλωτών ασκεί την αναγνωριστική αγωγή όχι απαραίτητα για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των μελών της, αλλά για όλους πλέον τους καταναλωτές που έχουν υποστεί τις συνέπειες της παράνομης συμπεριφοράς. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα σημαντικό, νεωτεριστικό για τη χώρα μας, μέσο δικαστικής προστασίας, η αξιοποίηση του οποίου θα μπορούσε να ενισχύσει καθοριστικά την προστασία των καταναλωτών.

Οι καταναλωτές, πράγματι, αδυνατούν για πρακτικούς λόγους να διεκδικήσουν την

επιστροφή των χρημάτων που αδικαιολόγητα κατέβαλαν σε προμηθευτές. Εξάλλου, η δικαστική απαγόρευση μίας συμπεριφοράς του προμηθευτή ως παράνομη δεν τον αποτρέπει τελικά από την προσφυγή σε μία άλλη. Ενόψει τούτων, η εισαγόμενη με την Πρόταση Νόμου συλλογική αγωγή αποτελεί αποτελεσματικότερο μέτρο προστασίας των καταναλωτών, καθώς η επιβολή υψηλών διοικητικών προστίμων (ως εναλλακτική κύρωση) δεν αποκαθιστά την αδικία στη σχέση προμηθευτή-καταναλωτή.

Υπό το παραπάνω πρίσμα, οι διατάξεις του άρθρου 10 καθιερώνουν ουσιαστικά τη λεγόμενη «ομαδική αγωγή» (class action). Η ένωση καταναλωτών περιορίζεται στην αναγνώριση του δικαιώματος των καταναλωτών, οι οποίοι, σε περίπτωση που η αγωγή γίνει δεκτή και δεν ικανοποιηθεί το σχετικό αίτημά τους από τον προμηθευτή, μπορούν να επιδιώξουν πλέον την ικανοποίησή τους με την έκδοση διαταγής πληρωμής.

Η διάταξη κρίνεται θετικά. Θα πρέπει, όμως, αφ' ενός να περιορισθεί στις περιπτώσεις που η απαίτηση του καταναλωτή είναι εκκαθαρισμένη (όπως προβλέπεται γενικότερα για τις Διαταγές Πληρωμής) και αφ' ετέρου να διευρυνθεί το όριο των 1.500 Ευρώ, μέχρι το οποίο επιτρέπεται η αξιολογία της εν λόγω διαδικασίας.

Άρθρο 11 - Συγκρότηση και λειτουργία οργάνων διαμεσολάβησης και επίλυσης καταναλωτικών διαφορών

Η σημασία της διαμεσολάβησης για τις

καταναλωτικές διαφορές βρίσκει σήμερα καθολική αναγνώριση. Προς το σκοπό αυτό ιδρύθηκε ο Συνηγόρος του Καταναλωτή ως ανεξάρτητη αρχή, το έργο του οποίου θα μπορούσε να αποσυμφορηθεί και να συμπληρωθεί από το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν και άλλα διαμεσολαβητικά όργανα, ιδίως με δεδομένη την πυκνότητα των καταναλωτικών διαφορών. Εξάλλου, στη χώρα μας λειτουργούν με επιτυχία θεσμοί εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών στο πλαίσιο της αυτορρύθμισης, όπως ο Μεσολαβητής Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών⁴.

Η πρόταση νόμου δημιουργεί, έτσι, ένα πλαίσιο αρχών για την ανάπτυξη και λειτουργία των οργάνων διαμεσολάβησης σε καταναλωτικές διαφορές που στηρίζεται στις συστάσεις 98/257/ΕΚ της 30^{ης} Μαρτίου 1998 και 2001/310/ΕΚ της 4^{ης} Απριλίου 2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι προμηθευτές και οι καταναλωτές μπορούν να προβαίνουν ή να συμμετέχουν στη σύσταση τέτοιων οργάνων, τηρώντας αρχές αμεροληψίας, τα δε εμπλεκόμενα στην καταναλωτική διαφορά μέρη θα μπορούν να προσφύγουν σε δεύτερο βαθμό στο Συνήγορο του Καταναλωτή.

Περαιτέρω, προτείνεται η απόληψη από την παρ. 1 περίπτωση Δ της φράσης «ή με εύλογο κόστος», ώστε η διαδικασία να πραγματοποιείται δωρεάν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Νικόλαος Αναλυτής

4. Βλ. υπ' αριθμ. 112 Γνώμη της ΟΚΕ επί του Σχεδίου Νόμου «Συνήγορος του Καταναλωτή», Νοέμβριος 2004.

Στην Ολομέλεια της 27ης Φεβρουαρίου 2007 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αναλυτής Νικόλαος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α' ΟΜΑΔΑ

Αντζινάς Νικόλαος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ασημακόπουλος Δημήτριος
Πρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Γκοτσόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κουτσιβίτου Αναστασία
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Β' ΟΜΑΔΑ

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πλευράκης Μιχάλης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πολυζωγόπουλος Χρήστος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Οικονομίδης Δημήτριος
Εκπρόσωπος Ο.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Γιαννόπουλου Παρασκευά
Προέδρου Ο.Ε.Ε.

Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Α' Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Καφύρας Χαράλαμπος
Μέλος Γ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Γκίνης Σοφοκλής
Γενικός Γραμματέας ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Κουκουλάκη Ζαχαρία
Μέλους Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Καραγκιοζόπουλος Αχιλλέας
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Παπανίκος Γρηγόριος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu